Anul II. Nrul — 18 | Prețul unui exemplar **4** Lei. | Timișoara, 29 Aprilie 1928

SVASTICA BANATULUI

ORGAN SĂPTĂMÂNAL AL LIGII APĂRĂRII NAȚIONALE CREȘTINE

De sub președenția D-lui Prof. *A. C. CUZA*

ABONAMENTUL PE UN AN
Pentru plugari și muncitori Lei 200 | Pentru bănci și fabrici Lei 500
Pentru intelectuali . . . „ 300 | Abonament de sprijin „ 1000
Jugoslavia 200 Dinari :-: In America 4 Dolari

Director-proprietar:
ALEXANDRU ȚIERANU

REDACȚIA ȘI ADMINISTRAȚIA:
TIMIȘOARA I., Str. M. Eminescu Nr. 5.
Pentru Lugoj: D. P. Asandi ziarist, Str. Impăratul Traian No. 9.

Sistemul politic al „L. A. N. C."

Originea, principiul organic, organizația și acțiunea ei

de A. C. CUZA

„Liga Apărărei Naționale Creștine" a fost înființată la 4 Martie 1923, când a avut loc sfințirea celui dintâi steag cu „Svastica", (Vezi anexa I) în Catedrala Sfintei Mitropolii a Moldovei, și s'a semnat actul de Constituire, în Aula Universitătei din Iași (Vezi Anexa II).

Constituirea L. A. N. C. s'a făcut în baza unei Doctrine, a unui Program, conform cu dânsa, a unui Statut și a unui Regulament, pe care le-am întrunit sub titlul „Călăuza Bunilor Români", spre a servi acțiunei membrilor ei.

Prima ediție, a „Călăuzei Bunilor Români", a fost publicată de mine imediat după constituire (Iași, 1923), cuprinzând doctrina naționalistă creștină, în rezumat, Programul desvoltat, în 106 articole (Vezi Anexa III) împreună cu Statutul și Regulamentul L. A. N. C.

A doua ediție, a fost tipărită cu doi ani mai pe urmă (Cluj, 1925) — după unirea organizațiilor naționaliste le 18 Septembrie (Vezi Anexa IV) — cu aceiași doctrină și program, de data aceasta rezumat în 36 de articole, și acelaș Statut și Regulament, cu mici îndreptări.

Ediția a treia apare astăzi. (Iași, 1927), cuprinzând aceleași acte constitutive ale L. A. N. C., revăzute de mine și puse în altă ordine, cu „Anexe".

Doctrina naționalistă creștină, care este fundamentul și sufletul L. A. N. C. — a fost păstrat și în aecastă ediție așa precum am rezumat-o în edițiile de la 1923 și 1925, cu unele puține adăugiri, făcute să o lămurească mai bine.

Programul L. A. N. C. conform cu doctrina și care face trup cu dânsa, — îl public cu textul rezumat al ediției dela 1925, dar reproduc în „Anexe" și Programul desvoltat, dela 1923, totodată și mai științific, prin felul sistematizărei, și mai popular, prin amănuntimi, și care își păstrează întreaga sa valoare, teoretică și practică.

Statutul, de la 1923 și 1925, a fost modificat, după cerințele experienței, pe baza hotărîrei „Marelui Consiliu", din 15 August 1926 (Vezi Anexa V) și a moțiunei „Marei Adunări Naționale" a L. A. N. C., de la 8 Mai 1927 (Vezi Anexa VI).

Regulamentul, a fost pus în acord cu Statutul modificat.

Anexele, cuprind toate celelalte scrieri și acte — în afară de doctrină, Program, Statut, și Regulament — începând cu explicația, mai documentată în această ediție, a semnului „Svastica", și sfârșind cu „Chemarea" de la 18 Septembrie 1925 (Vezi Anexa VII).

Intocmită astfel, cu toată grija, ediția treia a „Călăuzei" va fi, în adevăr, o călăuză și mai sigură încă, în lupta pentru realizarea idealului național românesc. Dar pentru ca această luptă să fie dusă cu toată puterea, și să nu rătăcească pe căi greșite, se cere ca toți — pe lângă doctrină și program — să cunoască originea, principiul organic, organizația și acțiunea L. A. N. C. în logica ei: ca să-i urmeze sistemul politic, fără abatere.

Originea

„Liga Apărărei Naționale Creștine", nu este o improvizație, ea este productul laborios al evoluției unei idei generale — a ideei naționaliste creștine — formată ca doctrină: în curs de patruzeci de ani.

Această doctrină, bazată pe legea naționalității, ca lege naturală — și privind nația jidănească în lumina acestei legi — cu consecința de neînlăturat a eliminărei jidanilor: cuprinde adevărul științific asupra acestei mari probleme sociale a timpului nostru și nu a putut fi răsturnată de nimeni.

Reflectând și explicând situația de strâmtorare și suferință a nației românești, din partea jidanilor paraziți, doctrina naționalistă creștină, unită cu faptele, a determinat mișcarea națională a timpului nostru, a cărei expresie este L. A. N. C. ca organizație politică, economică și culturală, constituită ca să pună capăt acestei stări de strâmtorare și suferință obștească, datorită, în primul rând, neprevederei „partidelor".

Cine voește să cunoască originea și desvoltarea acestei doctrine, pe care eu o consider ca esențială pentru existența însăși a nației românești — împărtășind cu totul părerea lui Vasile Conta, care a zis că „dacă nu vom lupta contra elementului jidovesc, vom peri ca națiune" — trebue să cerceteze scrierile și cuvântările mai principale, în care ea a fost expusă de mine, și din care citez:

Era nouă și Generația de la 48 (Iași, 1869), cuprinzând o privire generală asupra stărei de atunci, cu afirmarea — în polemică contra direcției lui T. Maiorescu, de „umanitate și liberalism" — că se cere de la noi să ne întoarcem „către o mai puternică și mai fierbinte afirmare a naționalităței noastre, mai ales față cu străinii din sânul ei, pe care nu-l putem asimila"...

„Meseriașul Român" (Iași, 1890 Ed. II, 1893, cu Prefață) în care expun teoria clasei de mijloc, învederând pericolul acaparărei de către jidani, a comerțului și industriei, și a desnaționalizărei orașelor, cu concluzia precisă (Prefața XXXII): „Misiunea poporului nostru în faza sa actuală de cultură este de a elimina din sânul său pe jidani, care amenință să devie clasă stăpânitoare și de a înlocui treptat prin munca sa neobosită, și la adăpostul unor legi de excepțiune, aceste elemente ce nu se pot asimila".

Țăranii și clasele dirigente (Iași, 1895), tratând problema clasei producătoare, rurale, cu încheerea, între altele, (Studiu introductiv, LVII), că „ferirea poporației noastre rurale, de ori ce contact cu evreii, este una din condițiunile cele mai de căpetenie pentru îmbunătățirea soartei sale".

Despre Poporație (Iași, 1899), în care soluția problemei jidănești, prin eliminarea jidanilor, este lămurită ca o consecință de neînlăturat, a legei poporației, ca lege naturală, în virtutea căreia pe acelaș teritoriu nu se poate desvolta decât o singură nație.

Naționalitatea în Artă (Bârlad 1905. Ed. III, București, 1927, dovedind că este o lege a naționalității, care face ca omenirea să se împartă în nații, cu misiunea ca fiecare să-și desvolte cultura sa proprie, pe un teritoriu anumit, și că jidanii, ca nație, calcă această lege, trăind ca paraziți în paguba muncei productive a celorlalte nații, ceea ce eu explic din dogma fundamentală a religiei lor, cu dogma că ei sunt „poporul ales", și „nație sfântă" (am codes), chemată să stăpânească pământul întreg.

Economia Politică, propovăduită la Facultatea de Drept a Universitătei din Iași, în cursurile ținute între anii 1901—1927, plecând de la nație ca totalitate a indivizilor de acelaș sânge, care formează, prin coheziunea lor naturală, aceiaș ființă, colectivă, cu organe proprii, care sunt clasele sociale și Statul, și cu acelaș suflet care este naționalitatea.

Desbaterile Parlamentare, publicate în „Monitorul Oficial", cu discursurile mele din sesiunile: 1892—1894; 1911 și 1914—1918; 1918—1919; 1919—1920; 1920—1922; 1926—1927.

Conferințele științifice și cuvântările politice, pe care le-am ținut, expunând elementele doctrinei naționaliste creștine, la diferite ocazii, în toată țara. In deosebi, citez Cuvântările de la 1910, cu expunerea acestei doctrine, pe baza căreia am format atunci partidul naționalist democrat împreună cu D. N. Iorga (Consfătuire, Vălenii de Munte, 1910).

(Va urma).

CONVOCARE.

Am onoare a convoca pe toți intelectualii români din Timișoara, cari voesc a se ocupa cu cultivarea Stiințelor Naturale, precum și pe acei domni cari voesc a sprijini promovarea stării culturale a poporului român și instituțiunile culturale românești, la adunarea constituanta a Societății pentru cultivarea „Stiințelor Naturale", aare va avea loc Duminică, 6 Maiu, orele 10 a. m. în sala de ședințe a Primariei Timișoara.

ORDINEA DE ZI:

1. Deschiderea ședinței și constituirea biroului.
2. Poclamarea primilor membri ai Societății.
3. Desbaterea și stabilirea statutelor.
4. Alegerea comitetului de conducere și a comietului de control.

Timișoara, în 25 Aprilie 1928.

Emanuil Ungurianu.

Nici un ac dela jîdan!

Cine a fost Eftimie Murgu?

Eutimie Murgu a fost unul dintre cei mai mari fii ai Banatului. El a luptat pentru „Emanciparea naționalității Românilor care fac cea mai mare parte a ținutului acestuia și întru a întemeia un stat românesc pe aceste plaiuri".

Actuala generație de jertfă a neamului românesc din Bănat, care începând dela Alba-Iulia până în zilele noastre a slujit cu rară abnegație la altarul ideii bănățene, confundată veacuri dearândul de Românii de pretutindeni cu cea a Ardealului, își începe opera de a reliefa viața și activitatea marilor luceferi naționali și culturali ai Bănatului, cu ridicarea unui bust lui Eutimie Murgu în capitala Văii Almăjului, locul de obârșie al îndrăznețului „căpitan suprem al Banatului". Patronajul serbărilor românești ce se vor aranja cu acest prilej în fruntașa comună Bozoviciu, în ziua de Sf. Petru le-a primit fostul episcop al Caransebesului, Inalt Prea Sfinția Sa părintele Dr. E. Miron Cristea, patriarhul-regent al României.

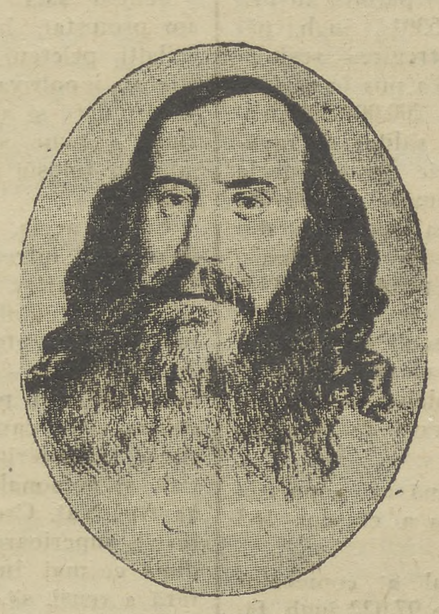

Eftimie Murgu

Spre a ajunge această țintă a cerut cu îndârjire scoaterea bisericii noastre de sub ierarhia sârbească, militând pentru îndeplinirea scaunului mitropolitan al Timișorii cu un mitropolit român, ceeace i-a și succes ezoperând numirea protopopului Lipovei Dimitrie Stoichescu-Petrovici ca vicar general mitropolitan, iar a protopopului Ignație Vuja din Vârșeț de vicar episcopesc în Caransebeș. El a convocat și condus adunarea națională de pe Câmpul Libertății a Lugojului la 15/27 Iunie 1848, ale cărei rezoluțiuni constitue cea mai glorioasă pagină în istoria națională a Banatului. Pentru ideile sale revoluționare a fost condamnat la 4 ani temniță, refuzând să se apere pe motivul că „nu e supus al țării unguresti". Revoluția dela 1848 îi redă libertatea, iar poporul recunoscător îl alege deputat deodată în trei cercuri: Lugoj, Oravița și Făget.

Din prilejul acestor serbări de caracter pur bănățenesc, Asociația corurilor și fanfarelor rom. din Banat va aranja o mare întrecere de coruri și fanfare, la care vor participa cele mai bune societăți corale și fanfare țărănești. Concursul este împreunat cu premii, pe seama societăților participante.

I. V.

Conferința administrativă din plasa Gătaia

In ziua de 21 Aprilie a avut loc conferința administrativă a plasei Gătaia prezidată de dl. prefect Dr. Coste.

La ora 8 a avut loc un Te-Deum, celebrat de părintele Petru Raica, după care dl. prefect deschide conferința.

Dl. Baba prezintă un amănunțit raport asupra situației generale. Vorbesc apoi dl. Ing. Manciu, șeful serv. de poduri și șosele. Dl. Cioban arată situația învățământului primar ce s'a făcut și ce urmează să se facă.

La sfârșit reprezentanții comunelor, — primarii și membrii delegațiilor permanente, — arată cari sunt nevoile administrațiilor locale, lipsurile comunelor singuratice, lipsuri cari sunt tămăduite în cadrul posibilităților, imediat la fața locului, iar pentru cele ce reclamă intervenții la autoritățile sup., s'au luat dispoziții din partea acestor autorități, d-nii parlamentari au luat note, ca să intervină la locul în drept.

In cele ce urmează publicăm vre-o câteva statistice asupra situației generale a acestei plase:

Dintre 17 comune ale plasei sunt 7 curat românești, iar restul mixte. Populația plasei Gătaia numără un total de 23208 suflete, dintre cari 11.872 români, 6537 germani, 2866 maghiari, 784 sârbi, 651 slovaci, 496 cehi, 12 bulgari, 13 ruși, 3 turci și 34 ovrei. După confesiune 10.456 ortodoxi români, 714 ort. sârbi, 1242 uniți, 8168 catolici, 1568 evanghelici, 860 reformați, 41 ovrei, 111 babtiști, 48 nazarineni. Față de populația dinainte de război din 1910 se constată o pierdere de 3408 suflete, adică 13% datorită sistemului de 1—2 copii.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

In cele 15 comune românești și locuite și de români sunt 10 Case Culturale cu tot atâtea biblioteci, 7 coruri și o fanfară. Dela războiu încoaci s=au zidit două biserici noui românești, una în Șosdia primind dela județ 200.000 lei ajutor, iar comuna contribuind cu 300.000, și alta în Buthini, primind dela județ 200.000 lei ajutor.

S'a construit în comuna Sângeorge o școală pentru coloniști, primind un ajutor de 400.000 lei dela prefectură, s'a cumpărat un edificiu pentru școală în Ghertenis cu ajutorul de 200.000 lei al județului, iar în Percosova s'a clădit școală nouă, județul contribuind cu un ajutor de 105.000 lei. In cele 17 comune sunt un total de 24 biserici și 4 case de rugăciuni. Dintre biserici 11 sunt românești. Pentru repararea bisericei românești din Clopodia, zidită încă sub turci pe la 1700, s'a primit dela județ 50.000 lei. In comuna Lătunaș s'a zidit în 1927 o casă de rugăciuni ortodoxă română, la care județul a dat un ajutor de 60.000 lei. Dela reforma agrară 24 parohii au primit un total de 539½ jugh. pământ pentru întregirea sesiunilor și cantorat. S'a pus în vedere ajutoare de câte 200.000 lei pentru complectarea sălilor de învățământ la școalele din comunele Sculia, Semlacul=mare și Șosdia și pentru zidirea școalelor din comuna Lătunaș și Ghertenis. Afară de școlile primare în Gătaia, Moritfeld și Jamul=mare funcționează și școli de ucenici. Analfabeții din această plasă ating 23%. Școalelor li s'a dat prin reforma agrară 257½ jugh. pământ.

Din 1920 și până azi populația din plasă de abia a crescut 165 suflete.

Teritoriul total al comenelor din plasă este de 97.022 jugh. fânețe, 6668 izlaz, 1176 jugh. vie, 2778 pădure, 1677 grădini, 4324 neproductiv. In plasă s'au expropriat 19.486 jughere pământ, predându=se la 2686 îndreptățiți. Coloniști sunt în 7 comune: în Gherman 8 familii primind 128 jugh., în Gătaia 22 fam. pe 352 jugh., Jamul=mare 43 fam. pe 688 jugh., în Moritfeld 23 fam. pe 299 jugh., Mânăștirea 15 fam. pe 150 jugh., Sângeorge 45 fam. pe 660 jugh. și Sculia 55 fam. pe 880 jugh. In total 210 fam. pe 3157 jugh. pământ. Dintre aceștia abea ¼ putut să=și zidească până acum case.

Izlazurile comunale au fost complectate în 15 comune cu 4112 jugh.

In plasă sunt un total de 6324 cai, 4739 vite cornute, 19.217 oi și 8956 porci. Pentru înmulțirea și ameliorarea stocului acestuia s'au luat măsuri, ca toate comunele să fie provăzute cu reproducători buni.

Asemenea s'au luat măsuri, ca să se repare și drumurile din plasă, cari lasă de dorit.

In plasă la 23.208 suflete sunt 429 meseriași din care numai 67, adică 15% sunt români. S=au luat măsuri, ca prin școală, biserică, prin conferințe, elementul românesc să fie îndrumat spre meserii..

Panică în Bulgarea

Cutremure catastrofale. Zilele trecute s'au înregistrat câteva cutremure de pământ în Bulgaria și Grecia, unde au produs pagube enorme. Mii de case s'au prăbușit și au ucis mulți oameni. Din această cauză în Bulgaria s'a declarat doliu național. Din aceste ținuturi ne vin știri îngrozitoare: s'au prăbușit munții, au secat izvoare, iar în unele locuri au apărut fântâni ce aruncă apă la mari înălțimi, transformând acele locuri în lacuri adânci. Populația îngrozită s'a refugiat din acele ținuturi.

Atentatul contra d-lui Inginer Gr. Bejan

O lămurire

Aflând de atacul pe care l'a suferit Dl. Inginer Gr. Bejan și ducându=mă să'l văd, l'am găsit în pat, cu capul și un ochi bandajat; iar pe covor, pe mobilă și pe pereți urme de sânge.

— Din ce pricină te=au atacat? — l'am întrebat eu pe D=nu Bejan!

— Pentru că vreau, ce vrea o lume întreagă — mi=a răspuns Domnia=sa, — ca să fie „Căminul Cultural Creștin" din Iași, cu adevărat „Cămin Cultural Creștin", pentru educarea tuturor elementelor creștine, din acest oraș înstrăinat, studenți, meseriași, comercianți, prevăzându=se pentru aceștia din urmă, ce li se vor închiria cu preț eftin, pentru studenți adăpost și săli de studii, iar pentru toți o mare sală de conferințe și Capelă, în care să se cultive sentimentul religios.

Asta vreau!

Pentru asta m'am ridicat și am protestat, împreună cu toți ceilalți prieteni serioși și conștienți, împotriva celor cari, prin surprindere și alte asemine, năzuesc a pune stăpânire pe Căminul, în folosul unei singure familii.

Și de aceia, după cum lupt de'o viață întreagă în Mișcarea Cuzistă, slujesc cu fanatism și neclintit Credința și pe străluciții ei întemeietor, D=l Profesor A. C. Cuza; — tot aseminea voi lupta, chiar cu prețul vieței mele, contra celor cari, cu gânduri ascunse și urmărind interese materiale și personale, au lovit în Liga Ap. Nat. Creștine și în interesele superioare ale norodului, după ce mai întâi, au încercat, fără a reuși, să înlăture pe Dl. Prof. A .C. Cuza, șeful nostru suprem, nădejdea și credința unui neam întreg; căr acum le stă în gât Căminul.

Pentru aceste motive am suferit și eu, în săptămâna patimelor, la vrâsta de 60 de ani, loviturile de bocs și baltag, făcându=mi 8 răni mari în cap și la ochi, năpustinduse asupra mea o bandă de 7 indivizi, în puterea vrâstei, între care era și C. Z. Codreanu, care prin acest atentat a spus lămurit cine este.

Iată de ce am fost atacat.

Iar dacă bătăușii aceștia încercă să denatureze adevărul, poate să'l judece ori cine, că dacă aceștia au fost în stare să atace în bandă înarmați, pe un singur om bătrân, ce mai însamnă, pentru ei, a spune un neadevăr.

Vinovat de ași fi fost și încă nu putea nimeni să mă atace în asemnea condițiuni.

Acestea au fost cuvintele, îndurerate, cu cari dl. Ing. Gr. Bejan, și=a încheiat răspunsul său.

Examenul de definitivat al învățătorilor

Un caz senzațional la Școala Normală de fete din Lugoj

Legea pentru învățământul primar al statului Art. 118, cere ca învățătorii provizorii după trei ani de funcționare efectivă la o școală dintr=o comună rurală să facă examen de definitivat înaintea unei comisiuni numită de Ministru.

Examenul se ține odată pe an la școalele normale. El constă din trei probe: o probă scrisă de limba română, o probă orală asupra materiilor principale ale scoalelor normale și o probă de practică pedagogică.

Numai candidații cari au obținut media 7 la fiecare probă vor fi numiți cu titlul definitiv.

Nimeni nu se poate prezenta mai mult de trei ori la examenul pentru numirea cu titlul definitiv. Acei cari nici la a treia încercare nu obțin media prevăzută mai sus, sau absentează de trei ori nemotivat, încetează în mod obligator de a mai face parte din corpul didactic.

La examenul ținut la Școala Normală de fete din Lugoj, dintre cele 9 candidate *numai* 3 au detinut nota de trecere, iar una dintre cele 6 candidate respinse neobtinând deja pentru a *treia oră* media de trecere, a fost scoasă din învățământ. Intre candidatele respinse este notată și o candidată, ce a dat examenul de capacitate cu media „foarte bine" și a primit primul premiu „coroana de lauri" la un concurs al tinerimii, ținut în București. La examenul de definitivat n'a putut lua media de trecere, chiar dela acei profesori, care i=au fost profesorii de școală.

Credem, că comisiunea dela Lugoj a fost prea aspră și că legea trebuie interpretată în sensul, că *eliminarea* din învățământ să nu se facă în baza examenului de definitivat, ci și în baza *inspecțiilor* de control, menite să stabilească abilitatea de funcționare a învățătorilor provizori.

Invățătorii și învățătoarele fiind prea îndatorate cu munca școlară și extrașcolară, coruri, piese teatrale, centre și cercuri culturale, prelegeri practice, conferințe și altele *n'au posibilitatea* să se pregătească în măsura recerută. Mai luând în considerare la acestea și grijile familiare ce le au cei căsătoriți, îndeosebi învățătoarele cu creșterea micuților lor, așa se aplică *faptul destul de trist* că, eleve distinse în școală după trei ani de practică în școala primară rămân repetente la examenul de definitivat.

Am înregistrat acest caz, ca să arătăm cum unii dintre profesorii examinători pot *nimici* cariera și viitorul unui învățător, cu diplomă eminentă, dar cu ghinion în fața comisiei de examinare, rigidă și încăpățînată.

„Apărarea Națională".

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Soc. Rom. de vânătoare „Fazanul" din Timișoara

Comitetul societății atrage atenția membrilor, ca să=și ridice urgent permisele de vânătoare dela Prefectura Județului, având în vedere, că fără permis nimeni nu are dreptul de a vâna.

Membrii sunt rugați să achite cotizația pe 1928, adecă suma de Lei 1000.— (ce se poate achita în două rate).

Membrii cari descarcă focuri de armă pe peronul gărilor se avertizează, că vor fi aspru pedepsiți, dacă vor repeta această „distracție". Nu se poate compromite societatea prin gestul copilăresc și neserios al câtorva membri.

Se va elibera câte un carnet pe seama fiecărui paznic de vânat, în care fiecare vânător eșit pe teren, își va scrie numele, iar paznicul va raporta în scris și lunar numele tuturor vânătorilor pe cari i=a întâlnit.

Paznicii nu sunt obligați a purta „rucksacul" membrilor și nu au dreptul de a împușca vânat folositor.

In curând vom primi bure de ceară și alice ieftine, ce se vor vinde pe prețul de cost, numai membrilor nostri, la sediul societății: Redacția „Svastica Banatului" Timișoara I, str. Eminescu No. 5. Avem în perspectivă și posibilitatea de a pune în vinzare pe prețul de cost și tuburi și cartuse ieftine dela U. G. V. R. — Comitetul.

Onor. abonați
sunt rugați a achita
abonamentul

Demonstrații antiromânești la Budapesta

După declarațiile lui Mussolini, care a spus, că aprobă revizuirea tratatului de pace din Trianon, ungurii au aranjat la Budapesta o grandioasă manifestație pentru revizuirea acestui tratat de pace și pentru cedarea unor teritorii românești către statul maghiar. La aceasta demonstrație oficială au luat parte și ministrul Italiei la Budapesta și 2 deputați italieni.

E frumoasă aceasta comedie, dar nu înțelegem cum poate fi Ungaria așa de usuratică, ca să ceară revizuirea tratatului dela Trianon, când știut este, că rezultatul unei revizii ar putea fi și o eventuală desființare a statului maghiar, din mai multe motive și anume:

1. In Ungaria nu există nici 1% unguri adevărați;

2. Sistemul grofilor și baronilor latifundiari nu se potrivește cu spiritul de dreptate națională, care — dacă n=ar fi jidanii — ar stăpâni Europa;

3. Ungaria cu dorul ei copilăresc de a se răzbuna, periclitează pacea Europei și a uitat că noi am mai fost în Budapesta. Dacă mai întrâm odată, s'o știe, că nu mai eșim!

4. Ii lipsește simțul politic, când crede că Italia o va ajuta în războiu contra Românici.

Inchiziția la C. F. R.

In toate funcțiunile de pe lume se respectă ziua de lucru de 8 ore, numai la C. F. R. nu. Aici sermanul casier sau nenorocita casieră sunt obligați de a face un serviciu de 24 ore.

La gara Timișoara D. E., unde se incasează anual cam 12 milioane, casierul tot la 3 zile făcea câte un raport de casă, ceea ce=i răpește 4—5 ceasuri peste cele 24 ce le=a făcut. Sorteză banii, îi îndreaptă, pachetează și dela hârtiile de 500 și 1000 Lei scrie seria și numărul, apoi numără biletele nevindute etc. Adecă 4—5 ore de lucru suplementar fără plată separată. Așa s=a mostenit sistemul și așa a rămas până zilele trecute, când un inspector oarecare, savant și practic, a aflat de bine să deie un ordin, ca casierii în fiecare zi să facă raportul de casă și să verse sumele incasate. Pentru fiecare plus sau minus în casă, casierul va fi aspru pedepsit etc.

Aici ne oprim.

Până acuma fiecare casier vărsa zilnic suma incasată și tot la 3 zile făcea raport. Acuma după fiecare serviciu de 24 ore i se pretinde un serviciu suplementar și gratuit de 4—5 ore. Petru ce? Pentru, ca nu cumva nenorocitul să aibe timp de reculegere și fiindcă savantul inspector așa crede de bine.

Acest nou sistem de inchiziție aplicat asupra nefericiților funcționari C. F. R. are o deosebită semnificație: gospodăria C. F. R. a încheput pe mâna savanților, cari în curând o dau gata, iar funcționarul este ținut în serviciu, fără a i se da posibilitatea de a se reculege.

Atragem atenția forurilor competente să binevoiască a judeca, dacă acest sistem este omenește posibil de aplicat și dacă simțul de dreptate al lor pot tolera aceasta neomenească exploatare a bietului român, care își caută bucătica de pâine în serviciul C. F. R.

Se fac potlogării la C. F. R. — este adevărat. Dar nu o fac bieții casieri de bilete, ci alții mai mari, cu mult mai mari ca dânșii. De ce atunci tot „controlul" și toată severitatea numai pe capul lor? De când a încheput C. F. R. pe mâna filosofilor „savanți"?

Ar fi bine și în interesul statului, ca asemenea savanti să fie puși acolo unde le este locul, — dar nici decum la C. F. R. unde nu se pricep!

Cronica teatrală

Zi cu zi, valoarea și calitatea superioară a artiștilor Teatrului Național Craiovean se afirmă cu putere.

Aceiași artiști cari ne=au entusiasmat prin calitățile vocale în Mselle Nitouche, în *Institutori* și=au afirmat vocațiunea de mari artiști.

Ne fac să vedem în ei pe marii lor înaintași, Anestiv, Cretu, Petrescu, Poenaru, Elena Teodorini, C. Grigoriu, Vlădia, Mara D'Astii cari acum 30 și ceva de ani erau proteu artei românești.

Veteranul pensionar al scenei Dl. Mihalache Ionescu în Institutorii, ne=a dat un Flaksman, pe care nici autorul, nu credea a fi atât de bine prins în nota adevăratei sale firi. Un alt veteran Dl. Coco Demetrescu în inspectorul, a fost la cea mai desăvârșită înălțime a creațiunei.

Transformistul Remus Comăneanu, deliciosul organist Celestin, dublat de compositorul Floridor din Mssele Nitouche, acest stăruitor de râs sănătos și furtunoase aplause, ne=a dat un revizor mai desăvârșit ca ori care alt interpret al său.

Gingașa și strengărita Denise, din Mselle Nitouche, în Gissa Holmes institutoare, ne face să vedem în Domnișoara Marioara Cretulescu o artistă de mare viitor, întrupând în D=sa un temperament ales.

In Fleming Dl. Dimitriu, dă cea mai cateforică dovadă de putere de realizare, căci atât jocul de scenă, naturalul ce pune în gest și grai, arată pe artistul de cea mai pură rasă.

Minunat Dl. Dordea în rolul vagmistrului ajuns ușier la școală, care păstrează nealterat modul ostășesc și disciplinat în noua funcție.

Restul interpreților din Comedia Institutorii, pe cari în alte piese, i=am văzut în roluri capitale D=na Dordea, Dl. Cantorichii și ceilalți, au demonstrat un fapt foarte edificator și anume, deși protagoniști ai scenei, nu refuză rolurile mici, ceace dovedește că în mijlocul companiei de dramă, comedie și operetă a teatrului național Craiovean, troneză acea superioară întelegere, acea camaraderie militară, lipsită de egoism și vanitate, virtute care înobilează pe acești mari realizatori, mari suflete; — virtute care este caracteristica cetenilor.

Virtute ce ne probează, încrederea și mai ales iubirea pe care acești artiști de elită o au în destinsul D=lor director D. Tomescu și minunatele calități ale D=lui Emil Bobescu Directorul de scenă, acei care în opereta Msele Nitouche, părăsește postul de comandă din culise și prinzând în mână bagheta, transformă în sine pe Directorul de scenă în Conducătorul=dirijorul orchestrei.

Ca unul din acei cari acum 33 de ani, am văzut realizările neîntrecute ale scenei teatrului național al Craiovei, care în acele vremi, pe când țara nu avea trupă de operă sau operetă, juca cea ce joacă azi la noi văd în distinșii urmași ai valorosilor artiști ai naționalului Craiovean, pe cei mai conștienți moștenitori ai cultului artei, pe aceași desăvârșiti realizatori, pe aceiași mari artiști, cari cu aceași ușurință joacă drama, comedia și opereta.

Calități cari fac din artiștii teatrului oltean, elemente neîntrecute, de cele ale altor teatre.

Radu Ionescu.

Strigoii

Strania dramă a lui Ibsen „Strigoii" care s'a jucat de valorosii artiști ai teatrului Național Craiovean, Joi 25 IV., a fost precedată de o conferință asupra dramaturgului Norvegian Ibsen, viața și creațiunea sa, de d=l Bădaută.

Ascultată cu o semnificativă

liniște, de spectatorii care umpluseră sala până la ultimul loc. Conferința de și bogată în date asupra personalității și operei lui Ibsen, a strălucit printr'o monotonie, tot așa de apăsătoare ca și piesa.

Relațiunile date de către d-l Conferențiar, că Ibsen, un revoluționar, a luptat contra „**Naționalismului**“, a impresionat pe mulți auditori.

In special românii au rămas nedumeriți cum de se poate face, aici la frontiera de vest apologia luptei contra **Naționalismului și datinelor**, pe care Românul, le crede conservatoare de neam și creatoare de virtuți, — atât civice cât și militare.

Accentuăm asupra acestei chestiuni pentru că se dă prilej internaționalilor, de a vedea în teatrul românesc, o tribună politico-socială, nu altar al artei.

Piesa în sine ne arată cea mai grozavă sbuciumare sufletească din sufletul unei femei, soție și mamă, — care deși știe viața imotală a fostului ei sot, totuși îi apără purtarea, tăinuește adevărul până în ultima clipă când vede și pe fiul său în pragul prăbușirei fizice, căci prăbușirea morală, o suferisc de mult.

Pentru a da adevărata realizare, a acestei stranii și monotane drame, se cer mari artiști, mari suflete, mari creatori.

Interpreții: d-nele Nely Dordea, Coca Gorgos Dimitriu. D-nii Tudor Călin, Dordea și M. Cosmin, ne-au dat proba maturității lor artistice, — a talentului lor superior, a virtuozității lor.

Aplausele furtunoase, lor, interpreților au fost adresate, răsplată jocului impecabil al lor. Meritul lor, noi îl împărțim și d-lui Emil Bobescu, directorul de scenă.

Cu noul director d-l D. Tomescu, se constată încă un lucru îmbucurător, pe lângă un repertoriu ales, a pus ordine și în vânzarea biletelor, căci grație numirei de către d-sa a d-lui Tanasiu, de casier al teatrului, nu se mai întâmplă a fi aceleași numere la 2—3 spectatori. Grion.

Notă. Domnul, care a vorbit despre scriitorul Ibsen, nu face parte din trupa teatrului craiovean, ceea ce s'a cunoscut imediat: Nu a avut nici măcar atât respect față de noi, publicul românesc din Timișoara, ca să se prezinte pe scenă în haine negre și cu guler tare, cum se cuvine, ci a venit ca la birt, ca să ne vorbească bazaconiile sale despre Ibsen. Ar fi meritat o lecție oarecare, pentru această mitocănie!

A. Tieranu

AI PLECAT . . .

— Vers poporal —

Ai plecat,
Pe 'nsărat,
Năcăjit!
Mă lăsași în grădiniță,
La pomul cu pere moi,
Și de-atunci uitași băditâ
Să scrii, când vini înapoi!

Eu jălesc,
Vestejesc,
Tot plângând!
Când ies seara 'n grădiniță
La pomul cu pere moi,
Tot la tin' gândesc băditâ,
Când o să 'ntorci înapoi!

Să vini iară,
Intr'o seară,
Fluerând!
Eu te-aștept în grădiniță
La pomul cu pere moi,
S'au copt perele băditâ
Să le gustăm amândoi!

Ai venit,
Obosit,
Dar cu drag!
Când șezurăm în grădină,
Sub pomul cu pere moi,
Luna blândă, luna plină,
Ne'ndrăgise pe-amândoi!

SORIN

Date autobiografice de Emanuil Ungurianu.

Date din activitatea lui Emanuil Ungurianu

9

(Continuare).

FUNDAȚIUNEA TRANDAFIL.

Biserica ort. română ca reflus a despărțirei bisericei române de cea sârbească, a avut cu aceasta mai multe procese; pela anii 1860—1862 a murit în Neoplata (Ujvidék) un român de origină din Ardeal, fost mare proprietar de pământ, cu numele Trandafil, a lăsat în testament averea sa ca fundațiune; din a cărei venit și adecă din jumătate să fie ajutorați studenții români la școală și din cealaltă jumătate studenți sârbi, căci soția lui era de origine sârbă; după moartea sa și a soției sale patriarhul sârbesc din Carlovăț a luat averea fondațională în posesie și din întregul ei venit sprijinea numai tineret sârb; biserica română nu avea cunoștință de acest legat și de testament până când un avocat ungur din Neoplanta, cam pela anul 1906—1907 nu ne-a denunțat aceasta chestie. In urmarea acestui denunț a fost delegația congresuală convocată la Buda-Pesta să consulte, că ce pași ar trebiu făcuți, ca să scoatem jumătate din fondațiune din mâna patriarhului sârbesc. Pe acel timp avea biserica ort. română proces cu biserica sârbească și pentru mănăstiri. In aceasta chestie delegația congresuală română era în Pesta la consultare în Hotelul „Cornul de vânat“, fiind prezenți metropolitul Ioan Mețianu, Ioan Papp episcopul Aradului, arhimandritul — acum episcop — Filaret Musta, arhimandritul Augustin Hamsea, Dr. Iosif Gall, Petru Truța și Emanuil Ungurianu.

Guvernele ungurești prin poliția lor secretă țineau în evidență mișcarea românilor, cari se ocupau cu chestiile importante ale românilor din Ungaria și din Ardeal. In ziua consultării intră în camera de consultare Radu fostul episcop gr. cat. al Orăzii-Mari și ne comunică că el vine dela Tisza, prim-ministru al Ungariei cu însărcinarea, ca să-i ducă dela noi înștiințarea, că sub ce fel de condiții ar putea fi îndestulit politicește poporul român din Ungaria; aceasta comunicare a episcopului Radu a fost surprinzătoare pentru delegația congresuală, având aceasta a regula mari chestii bisericești și fondaționale; cel dintâi cre a luat cuvântul de a răspunde episcopului Radu a fost Emanuil Ungurianu, rugând pe episcopul Radu, ca să comunice prim-ministrului Tisza, că poporul românesc se privește ca unitate politică, are congres național și comitet național, acest comitet național este reprezentantul de drept al poporului român din Ungaria în cauza politicei, deci prim-ministrul Tisza are să se adreseze la comitetul național, delegația congresuală venită la aceasta ședință nu reprezintă poporul român pe terenul politic. Ceilalți membrii ai delegației unanim au acceptat aceasta părere și cu acest răspuns s'a dus episcopul Radu.

Guvernele Ungurești aveau nizuința a impune, că episcopatul român să fie privit de reprezentant politic al poporului român, pentrucă asupra episcopatului aveau guvernele mijloace de a face presiune, ca aceasta să înduplice pe poporul român ca să renunțe la drepturile sale politice; după răspunsul dela Buda-Pesta Emanuil Ungurianu imediat a scris un articol în ziarul român din Arad în care detailat a expus, că episcopatul numai în cauze bisericești și școlare reprezintă pe poporul român din Ungaria și adecă pe cel ortodox, episcopatul ortodox român; pe cel gr. cat. episcopatul gr. catolic român, iar poporul român în întregimea sa e suveran, el are reprezentant politic numai pe comitetul național, ales de poporul român de amândouă confesiuni în congresele naționale; în cauze politice numai acest comitet e îndreptățit a sta de vorbă cu guvernele țării, aceasta expunere în ziar și răspunsul dela Buda-Pesta au servit de bază la inițiativa prim-ministrului Tisza, de cu ani mai târziu s'a adresat către comitetul național, cu a cărui delegație de 3 persoane, s'au ținut apoi și consultări în Buda-Pesta, însă fără rezultat, căci nici prim-ministrul Tisza, nici parlamentul unguresc nu voiau să acorde poporului român nici cele mai mici drepturi politice.

Delegația congresuală în ședința sa din Buda-Pesta Hotelul „Cornul de vânat“ a decis a împrocesua patriarhia sârbească, imediat a fost intentat procesul contra patriarhului sârbesc pentru extradarea a unei jumătăți din averea fundațională, procesul a fost terminat în favorul bisericei românești, s'a luat în posesie jumătate din averea fundațională și se administrează și acum ca „Fundațiunea Trandafil“, de consistoriul metropolitan din Sibiu, acum se împart stipendii și tineretului român.

LIMBA ROMÂNEASCĂ IN ȘCOLILE SECUNDARE DIN TIMIȘOARA.

La gimnaziul piariștilor, la școala reală superioară și la școala normală din Timișoara se propunea în timpul ungurilor la elevii români religia în limba românească; Consistorul ort. român avea la examenele de fine de an să trimită un comisar consistorial, care avea să prezideze și să controleze aceste examene; Emanuil Ungurianu ca comisar consistorial, a reprezentat mulți ani Consistorul ort. român din Ardeal la aceste examene.

Guvernele ungurești să nizuiau pe toate căile a scoate limba românească din școlile ungurești, se nizuiau a introduce ca și religia să se propună elevilor români în limba ungurească; au dat instrucție secretă inspectorilor școlari, ca la examene să pretindă răspunsurile în limba ungurească, așa înainte cu mai mulți ani de erumperea războiului mondial, cam pela anul 1900 inspectorul școlar și directorii școalelor au probat la examene a introduce la religie limba ungurească și la elevii români, dar Emanuil Ungurianu ca reprezentantul autorității bisericești ort. române n'a admis răspunderi din religie la elevii români în limba ungurească, susținând că nu Ministrul Instrucției ci Consistoriul român ca autoritate bisericească singur e îndreptățit a designa limba, în care să se propună religia la elevii români, iar

(Va urma).

ECONOMICE

Balosirea vinului.

Boala aceasta se dezvoltă mai ales la vinurile albe, la cele de un an, puțin alcoolice și acide; rare ori la cele roșii.

Vinul bolnav este tulbure. Turnat în pahar se întinde ca untdelemnul sau ca zeama de varză nepritocită.

Gustul și mirosul sunt schimbate. In decursul boalei, se produce o substanță specială vâscoasă (mucilaginoasă) care face lichidul să se întindă. Ea e distrusă de o căldură de 80 gr. c. Aerul și oxigenul împiedică boala, care este produsă de bacterii anaerobi (cari trăiesc fără aer și se produc în straturile inefricare ale lichidului).

Vinurile puse în sticle înainte de vreme, sunt supuse balosirei.

Aciditatea și taninul impiedecă dezvoltarea boalei. Taninul acționează în mod indirect, căci prin prezența lui îndepărtează, (precipitând) materiile azotoase de care bacteriile se servesc ca hrană.

Adesea ori balosirea se observă la vinurile sarace în tanin și bogate în materii albuminoide (balosirea falsă). In acest caz adăugirea taninului este destulă pentru vindecarea vinului.

Agentul care produce boala e numit Bacillus viscous vini.

Mijloacele preventive sunt:

1. Ingrijirea ca fierberea mustului să vină în mod normal, în așa fel că tot zaharul să fie descompus. Micile cantități rămase, sunt folosite de bacteriile cari produc materia vâscoasă.

2. Musturile bogate de materii azotoase se vor trata cu tanin, — pentru a-l îndepărta — ori se vor aerisi. In acest caz, fierberea este înlesnită, căci se înmultesc fermenți.

3. Corectarea musturilor anormale (zahăr, aciditate, etc.).

4. Pritocirea vinului la timp, aerisindu-l și păstrându-l în vase afumate cu pucioasă.

5. Intrebuințarea anhidridei sulfuroasă (metasulfit de potasiu gr. 10—15 la hl.) în timpul fermentației.

Vinul bolnav, se poate vindeca prin următoarele procedeuri:

a) Aerisindu-l în timpul pritocirei; bătându-l într'un hârdău cu o măturică curată, pentru a despărți bacteriile, care sunt înșirați în formă de lanț. Aerul îi distruge. Vinul se păstrează în vase afumate cu pucioase.

b) Adăugirea de tanin, dacă balosirea se datorește lipsei acestui element (balosirea falșă).

c) Filtrarea și tratarea cu 10 gr. metabisulfit de potasiu la hl.

d) Dacă boala s'a manifestat în vinul conținut în sticle se vor expune la soare, vara, pe timp de 3—4 zile, expuse spre miază-zi.

e. Pasteurizarea (încălzizea) vinului la 70—80 gr. c.

f) Corectarea vinului în elementele ce-l compun.

Marino Degli-Uomini.

Contra gărgăriței la mazăre.

Ca să salvați orice cantitate de mazăre (în boabe, uscate) de pericolul de a fi distrusă de gărgărițe, procedați astfel:

Intindeți mazărea într-un strat gros de 0.15—0.20 centimetri. Presărați-i pe deasupra sare măruntă, cam 2 kilograme la metru pătrat (dacă este atacată dați 3 kilograme) și o dați la lopată până se mestecă bine.

Intre boabele sărate nu pot trăi nici gărgărițele și nici alt fel de viermi sau insecte. După acest tratament mazărea se poate așeza în strat de 0.40—0.50 cm. Când trebuie preparată (fiertă), se spală mai întâi în trei ape, calde, și apoi se pune la fiert.

Pavel P. Șerban, Agr. Panciu,

Albinele nu înțeapă strugurii.

Este răspândită între podgoreni părerea că albinele strică boabele de struguri. Ei cred că atunci când strugurii încep să se coacă, albinele rup pielița boabelor, sugând sucul.

Albinele vin la ciorchinele strugurilor coapte. Este adevărat. Dar explicația este greșită: albina nu poate rupe pielița bobului.

Acest lucru îl fac vespile, gărgăuni, și alte insecte, cari aduc viilor mari stricăciuni, de oarece când ei vin în vie, nu caută boabele la cari au rupt pielița, ci o rup la alt bob. Sucul bobului curând, infectează ciorchina, provocând „putregaiul“.

Dar natura a îngrijit de noi. Ea ne-a dat albinele cari, cercetând ciorchinele și găsind boabele cu pielița ruptă, trag sucul, împiedecând astfel putrezirea.

Așa dar, albinele nu numai că nu strică nimic în viile noastre, din contră aduc mult folos, salvându-ne ciorchinii de putreziciune.

Constatând acest fapt, interesul tuturor podgorenilor este de a avea în vie câțiva stupi. Albinele vor păstra strugurii sănătoși. Vor ajuta la legarea (fecundarea) florilor pomilor roditori.

Povestea Crezantemei

In grădina albăstrită de lună, în care pietricelele potecilor licăriau, iar apele argintate șopoteau sub punți de bambuși lăcuiți, tânăra fecioară se plimba agale, visătoare, vrăjită de svonurile nopții...

Culese o margaretă, ale cărei petale vrea să le smulgă, una câte una, ca să cunoască căldura dragostei logodnicului său. Dar deodată un spiriduș, întruchipat dintr'o rază de lună, țâșni în fața fecioarei și-i zise:

— Copilă frumoasă, nu mai chinui floarea aceea; eu nu îngădui florilor grădinei mele să destăinuiască fetelor puterea dragostei flăcăilor; dar află dela mine că logodnicul tău te iubește fierbinte și cu patimă va fi iubit de tine. Și-ți dau voe să alegi aci o floare; sotul tău va trăi tot atâți ani câte petale va număra floarea ce vei fi ales...

Și spiridușul se mistui în raza de lună ce-i dase trup.

Fecioara se grăbi să străbată cruciș și curmeziș grădina, doar va descoperi floarea cu belșug de petale; dar toate florile, asupra cărora ea se apleca, făgăduiau scurtă viață iubitului ei.

Atunci, fata culese o vâzdoagă și cu ajutorul acului de aur din păr, ea despărți fiecare petală în mai multe suvițe și astfel crescu numărul anilor de viață ai logodnicului. Curând, subt degetele-i agere, floarea întrețesu petale subțiri, mlădioase, o sută, două, trei sute de petale; iar fecioara plângea de bucurie, gândindu-se la mulțimea anilor de dragoste cu sotul ei...

Și astfel se născu Crizantema, într'o noapte, într'o grădină albăstrită de lună, în care apele argintate șopoteau subt punți de bambuși lăcuiți. *Ortens*

„Propilee literare“.

INFORMATIUNI

Direcțiunea Tramvaielor Comunale aduce la cunoștința onoratului public următoarele: Cu ziua de 1 Maiu a. c .va intra în vigoare itinerairul de vară, conform căruia vagoanele se vor pune în circulație dimineața dela orele 5 și 25 min. și vor circula regulat până la orele 22, iar ultimele vagoane speciale de noapte vor pleca la orele 23 și 30 min. dela opririle finale din cartierul Fabric. Totodată tramvaiele cu No. 1 vor circula până la Plaje. Tot dela 1 Maiu a. c. în zilele de Duminici ori sărbători va circula și autobusul dela Gara Fabric până la Casa Verde.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

INFORMAȚIUNI

D-l Iuliu Maniu a sosit Vineri 27 l. c. la Timișoara, pentru a se interesa de pregătirile făcute pentru adunarea dela Alba-Iulia.

Criza „Sanhedriu“-ului. Pe ziua de 22 Aprilie a fost convocată adunarea generală a camerei de Ind. și Comerț (Sanhedrinul Oprea) la care, din 4000 membri, numai 3 (trei) s'au prezentat. Apune steaua lui Oprea, dispare mogen-dovid-ul „Sanhedriu“-ului. Sic transit gloria mundi, d-le Oprea!

O lege bancară. Gazetele jidovești critică în mod nefavorabil lucrarea d-lui Dr. Aurel Cosma junior: „O contribuție la viitoarea legislație bancară“. Dl. Dr. Cosma junior deputat liberal, om tânăr, cu viitor, — atăcat de jidani, — trebue că a scris adevărul în broșura sa. O vom ceti și ne vom spune părerea într'un număr viitor. Deocamdată reproducem părerea fiilor lui Israel: „dacă neapărat avem nevoie de o nouă lege bancară, atunci să îngăduim, ca băncile singure să facă propuneri prin oameni, cari de zeci de ani fac praxă în afacerile bancare și cari cunosc aceste afaceri în toate fibrele lor“.

Iată de ce trebue să ne ocupăm de broșura d-lui Cosma junior: fiindcă jidanii au obrăznicia să tipărească cu litere grase în gazetele lor, că **legile băncilor — adecă a jidanilor (fiindcă numai ei sunt banchieri) să fie făcute de ei, de banchierii jidani sau de slugile lor aplecate. Capitalismul jidovesc,** care formează stat în stat — are pretenția să-și formeze la noi un Parlament special, un sanhedriu jidovesc de unde vor da ordine românilor, cum să-i servească mai bine. Să vedem ce zice dl. Cosma.

Bela Kuhn cunoscutul terorist bolșevic, a fost prins și arestat în Viena, unde a venit cu acte falșe ca să conducă acțiunea bolșevică din Balcani.

Decorații. Având deosebite merite pentru binele României (de sus) jidanii R. Totis și Benedikt, directorul fabricei „Turul“ au fost decorați cu cele mai mari decorații românești. Sărman soldat român, care ți-ai vărsat sângele pe câmpul de onoare a neamului tău, — ce zici la aceasta?

9000 candidați. La alegerile generale ce urmează să fie făcute în curând în Germania, 9000 persoane și-au depus candidatura. Se prevede o neobiciunită campanie electorală, în care se vor folosi toate apucăturile posibile.

Incăpățînarea babtiștilor. S'a văzut că propaganda stricătoare de minți, atâtată de agenții clandestini ai baptismului e pe cât de netemeinică — nepătrunzând în conștiințele adepților ci lustruind numai gesturi de paradă, — pe atât de păgubitoare ordinei publice, de oarece atâtă și prilejuiește nesupunerea la legile țării. Intr'adevăr, dl. judecător Duma (al trib. Ilfov s. IV), ascultând martori într'un proces civil, a fost pus în fața refuzului încăpățînat de a mărturisi ceeace știe, al unui martor oarecare, — refuz motivat cu argumentul, că „este baptist“, deci adept al unor reguli ce oprese să jure pe sfânta cruce. Magistratul a atras atenția martorului, că legea (procedura civilă) pedepsește pe cei cari refuză să presteze jurământul cerut ca chezășie a adevărului mărturiilor lor, Martorul, a stăruit în refuzul lui. Magistratul i-a aplicat pe loc pedeapsa legală — adică o amendă simțitoare — și de îndată limba marorului s'a deslegat și a jurat.

Cursul de arte frumoase, care se deschide săptămâna viitoare, va avea loc pentru pictură Sâmbătă p. m. 3—5 și pt. sculptură Miercuri p. m. 3—5, în Școala de Arte și Meserii.

Serbarea unei mari artiste. D-na Mia Teodorescu, din Craiova, serbează jubileul de 45 ani cu concursul artiștilor Teatrului Național din Craiova, bunii și dragii ei camarazi pe scena Teatrului Comunal din Timișoara, Miercuri, 2 Maiu 1928. Se va reprezenta celebra scriere Tereze Raquin, în care ilustra societară Hors-Classe a Teatrului Național din Craiova, are o creațiune puternică în bătrâna paralitică. După reprezentație artiștii și ziariștii îi vor oferi un banchet la care vor fi invitate și notabilitățile orașului. D-na Mia Teodorescu, este decorată cu medalia Bene-Melente cl. I cea mai mare distincție românească pentru merite artistice cu medalia răsplata muniicii cl. I de Maiestatea Sa Regele Ferdinand I. Al României, Regina Maria a României a decorat-o în timpul războiului cu medalia Crucea Regina Maria cl. I și cu Crucea de Răsboiu pentru munca și dragostea depusă îngrijind răniți cu devotament. Am avut plăcerea să o aplaudăm acum la sfârșitul carierei în Filmul Românesc „Lya“ în rolul mamei în care a repurtat succese mari la București și toată țara. Ii dorim încă mulți ani de muncă și putere.

Din viața satelor noastre

Alius. In ziua de 25 l. c. s'a descoperit autorul furtului de pari de vie, ce formau proprietatea comunei, — în persoana fostul primar comunal Vasilie Pleșu. Furtul l-a comis pe când era primar. Anul acesta și fratele fostului primar, pădurarul comunal a fost prins, asupra furtului de pari de vie.

Bocșa-română. Indivizii necunoscuți își permit gluma de a trimite o rugăciune scurtă, însoțită de o amenințare lungă, pe o carte poștală, diferiților români, pe cari îi provoacă că timp de 9 zile să trimită și ei asemenea cărți postale pe la difreiți cunoscuți.

Față de acest fel de propagandă „religioasă“, care nu este altceva decât o proastă armă de amenințare în mâna baptiștilor, cari se înmulțesc numai mulțumită prostiei oamenlior — se cer măsuri severe.

Creștinul se roagă în Biserică nu pe cărți poștale, cum se vede, că o fac nouii apostoli ai prostiei omenești.

Toate javrele lumii se adună în forma de „apostoli“, ca să dărâme altarul strămoșesc al românilor, desbinându-i astfel pentru a-i putea subjuga mai ușor.

Anglicanii și celelalte popoare s'au înșelat, când au crezut pe român atât de prost, ca să nu vadă copita jidanului, în dosul noului „apostol“ baptist — milenist — sau cum l'o fi chemând.

Pe aici nu se trece jidane!

Buzad. In baza legii se încasează câte 100 Lei după fiecare cap de vită. Toată lumea a plătit această taxă afară de pădurarul Gheorghe Giuchiciu și încă câțiva prieteni de ai săi. Rugăm pe d-l primpretor să se intereseze de motivul acestei protecțiuni suspecte. P. T.

Dragoești. Se aduc acuzații de nereguli în afacerile primarului comunal. D-l Prefect a ordonat o anchetă, care însă din cauza morbului d-lui primpretor Crăciunescu, a întârziat. Rugăm pe d-l Prefect Dr. Coste, să binevoiască a se interesa personal de treburile acestui primar, pentru a'l delătura din fruntea comunei, pentru neregulile comise.

Duboz. Având în vedere, că fostul primar comunal a demisionat din post și consiliul comunal nu poate alege un nou primar din mijlocul său, fiindcă nici un consilier nu vrea să primească, cu onoare rugăm pe d-l Prefect Dr. Coste, ca să disolve consiliul și să ordone o nouă alegere comunală.

Fiscut. O delegație de săteni s'au prezentat la dl. Prefect Dr. Coste, pe care l-au rugat ca să aprobe cumpărarea unei case în care să se instaleze Primăria comunală și notariatul, ce eventual se va înființa în aceasta comună românească. Prin mutarea primărie în aceasta casă, vechea primărie s'ar transforma în „Casă de educație Națională, care este așa de necesară în satele noastre bănățene. Cunoscând bunele intențiuni ale d-lui Prefect Dr. I. Coste, putem afirma aproape cu siguranță, că va sprijini cu toată căldura aceasta frumoasă intențiune a fraților nostri din Fiscut și le va da tot concursul și sprijinul său la realizarea acestei opere românești.

Imobilul costă 500.000 Lei.

Comuna are un capital de 250.000 Lei, iar restul îl acoperă prin parcelarea întravilanului acestui imobil, — deci nu au nevoie nici măcar de nu sprijin material, ci numai de bunăvoința d-lui Prefect, la care contează cu drept cunoscând sufletul său românesc.

Din partea noastră, afirmăm că avem toată încrederea, că dl. Dr. I. Coste, Prefectul județului nu-și va desminți opera sa națională de până acuma, prin rezolvarea problemei prezente.

Herneacova. Tiganca Elisabeta Vuchici, în etate de 13 ani, a născut un băiat. Interesant este, că părinții tigancei n'au observat, că fata este însărcinată. Intrebată cine este tatăl copilului, fetița spune, că a fost sedusă de un bărbat necunoscut.

Izvini. Zilele trecute, noul notar comunal Kristof, plecat la Timișoara, și-a pus capăt vieții, trăgându-și 3 gloanțe în piept și unul în gură. Svabul era căsătorit cu o jidancă.

Parța. Sesizat de un denunț, d-l primprocuror Seciureanu, însoțit de Judele de Instrucție Ionașcu și Dr. Wachmann, au descins la Parța, unde au examinat cadavrul femeei Maria Magiaru născ. Viezure, despre care denunțul zice, că a încetat din viață în urma unei operații oprite de lege. Pe cadavrul exhumat s'a constatat că era infectat printr'o zgârietură cu o pană de gânsă, cu care i se provocase un avort. In curând va fi arestată și moașa criminală, precum și ceilalți complici.

Satchinez. D-l preot Tismonariu, care a administrat parohia ort. din această comună, în locul d-lui preot Radu, care este bolnav, ne trimite o epistolă în termeni tari la adresa acelora cari au dat notița publicată de noi în No. 14 a. c. D-l Preot afirmă, că nu a încasat sume nepermise dela credincioși. D-l Preot a cerut să i se facă o anchetă disciplinară. In baza legei presei publicăm aici această **desmințire**, obligați fiind a o publica. La ancheta ce se va face se va stabili adevărul. Cei interesați în cauză își vor spune cevântul.

Secusigiu. Prin intervenția sătenilor pe lângă d-l prefect Dr. Coste, s'a descoperit o iregularitate în sarcina notarului comunal și a secretarului de notar. D-l Prefect aflând adevărul a ordonat o nouă anchetă la fața locului, în urma cărei, cei vinovați vor fi dați în judecată. După terminarea anchetei vom reveni.

SÂNGEORGE.

(Continuare)).

Cnejevici, fica unui sârb din cei 4 sau 6 familii veniți numit Iancu Cnejevici cu soția sa română din Tolvădia numită Stefania Catalina. In aceaș zi de cununie și trecere prin acte la românizm a soției s'a pus bază românizmului la care nuntă a resunat muzica sau fanfara română în această comună, în ziua de 1 și 2 Februarie 1924.

După această căsătorie și ca înv. diriginte fiind în comuna Izgar de unde a făcut demersuri prin Sângeorge și s'a interesat de români sârbizați cari încă nu s'a predat de tot la vreo 18 sau 20 famili având copii de ajuns conform legei spre a se înființa un post școala română, cari copii s'a aflat prin Registrele comunale la Notariatul din Omor, căutate de învățătorul Nicolae E. Fer, având mai un ajutor dinpreună cu el pe un român adevărat local din comuna Sângeorge, numit Mircu Popovici, a căreia părinți și moși se trag după naștere din comuna Felnac Județul Arad.

Nicolae E. Ferr înv. dir. ca fiu acestei comune dinpreună cu Mircu Popovici ca delegat a făcut în numele tuturor românilor locali actele necesare și înaintându-le la toate foruri competente prin demersuri spesele sale pentru a se înființa de urgență școala primară de Stat Română cu un post.

Incepând în anul 1924 până în anul 1926 sus numiți au făcut mai multe demersuri prin călătorii pe spesele sale pe la toate forurile competente din Timișoara, Arad, București și în alte părți, și fiind ca având piedeci mari și lupta grozavă cu cei ce n'a voit această școală românească, susnumitii au avut și mai mari spese până ce prin grația Dumnezească s'a împlinit dorința lor și a tuturor românilor, înființându-se această școală conform deciziunei arătate la începutul acestor, litere comemorative.

In anul Domnului Nosrtu Isus Christos 1925 și 1926 când acești doi bărbați aveau **lupta mai grozavă,** bunul Dumnezeu a adus pe coloniști la pământul lor cu copii cu tot în număr frumos, cărora iarăș le a fost lipsă de școală, mai ales că fiind sărmani, neavând casă și masă, dapoi haine prin alte comune să meargă la școală a fost trist lucru și așa copii coloniștilor imbinati la olaltă cu a localilor a devenit la un număr de 40—60 scolari.

După demersurile cele multe cu ajutorul lui Dumnezeu s'a înființat postul, însă neavând sală de învățământ, căci alți cari erau în loc să ne ajută, ne a pus piedici iarăș, căci n'a voit a se ține de cele luate în procesul verbal de subrevizor de control I. Savi cu comitetul școlar rural. Consiliul comunal și toată populația română și sârbă din această comună și fiind siliți a închiria lucrătoarea unui tâmplar român sărac cu numele Constantin Voichița, căruia i s'a plătit din buzunarul lui Nicolae E. Fer înv și a lui Mircu Popovici la fiecare lună câte 200 Lei pe lân-

(Va urma).

PRIMARIA MUNICIPIULUI TIMIȘOARA

No. III. 9645/928. Dp.

LICITAȚIE PUBLICĂ.

Primăria municipiului Timișoara publică spre cunoștința generală că în ziua de 23 Iunie 192[illegible] ora 10 a. m. se va ține licitație publică în biroul de licitații Municipiului, serviciul economatului, prin orferte sigilate cari se vor primi până la aceia oră, pentru darea în antrepriză a lucrărilor necesare la fațada Școalei Superioare de comerț.

Amatorii pot vedea proiectul, caetul de sarcini, condițiunile speciale precum și întreg dosarul de licitație la Serviciul technic comunal, în orele de oficiu.

Licitațiunea publică se va face conform dispozițiunilor art. 70-[illegible] din legea contabilității publice.

Concurenții pentru a putea fi admiși la licitațiune, trebue să depună odată cu ofertele și garanția de 6% în numerar sau în efecte de stat.

Timișoara, la 4 Aprilie 1928.

Primăria Municipiului Timișoara

Primăria Municipiului Timișoara.

No. III. 10913.

PUBLICAȚIUNE.

Primăria Municipiului Timișoara aduce la cunoștință publică punerea în funcție a fabricei comunale de ghiață pe sezonul a. c. începând cu ziua de 1 Maiu.

Prețul ghieței artificiale pe sezonul a. c. se stabilește după cum urmează:

1) 100 kgr. ab loco Fabrică Lei 130.— (unasutătreizeci).

2) Prețul ghieței artificiale transportată la domiciliu de către întreprindere, în porțiuni mici de câte 6 (șase) kgr. Lei 2[illegible] (douăsutecincizeci), cuprinzându-se în acest preț și cantitatea ghieței, precum și transportul la domiciliu.

Inscrierea abonaților, cât și încasarea costului ghieței se va face la perceptiile com. din circumscriptii.

Timișoara, la 24 Aprilie 1928.

Primăria municipiului Timișoara.

Primăria Municipiului Timișoara.

No. III. 10663.

PUBLICAȚIUNE DE LICITAȚIE.

Primăria Municipiului Timișoara, publică licitație pentru construirea edificiului Lăptăirei comunale noui.

Licitația se va ține în biroul serviciului economic com., camera 41, la data de 6 Iunie 1928, ora 10 a. m.

Ofertanții vor prezenta la data licitației, ofertele semnate, timbrate, închise și sigilate și provăzute cu garanție de 6% în numerar sau efecte de stat asupra sumei oferite.

Caetul de sarcini și devizul pot vedea la Serv. technic comunal zilnic în orele oficiale.

Timișoara, la 20 Aprilie 1928.

Primăria Municipiului Timișoara

CINEMA:

CETATE: 29 și 30 Aprilie — APOLLO: 1 și 2 Maiu
CONCORDIA: 3 Maiu

Revista Revistelor

Un triumf al filmului colorat.

In cadrul unei acțiuni interesante se desfășoară, în tablouri neuitate și splendid colorate. Cea mai frumoasă revistă a Parisului, care întrece revista „FOLIE DU JOUR“.

In rolul principal:

Celebra dansatoare negresă: JOSEPHINE BAKER, excentricul englez Stamford, dansatoarea Nicolska și frumoasa Heléne Hallier.

Monopol: Arta-Film, București

Institutul de Arte Grafice „CARTEA ROMÂNEASCĂ“ Sucursala Timișoara, Piața Țepeș Vodă No. 2. — Telefon No. 1200.

BCU Cluj / Central University Library Cluj